

การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี*
QUALITY OF LIFE OF OLDER ADULTS IN KO CHAN SUBDISTRICT MUNICIPALITY,
CHONBURI PROVINCE

วิชุดา ทุมโต

Vichuda Thumato

นัทนิชา โชติพิทยานนท์

Natnicha Chotpittayanon

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา , ประเทศไทย

Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

E-mail: s67563833011@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี และ 2) ศึกษาปัจจัยด้านนโยบายที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณแบบภาคตัดขวาง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป และอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเกาะจันทร์ต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 230 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางของ ทาโร ยามาเน่ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านสุขภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2) ปัจจัยด้านนโยบายที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสุขภาพ และปัจจัยด้านบุคลากรมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยด้านการส่งเสริมกิจกรรมด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านสังคม ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การส่งเสริมกิจกรรมด้านสุขภาพ การสนับสนุนบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานภาครัฐมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและพัฒนานโยบายหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณค่า มีความมั่นคง และมีคุณภาพชีวิตที่ดีในสังคม

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต, ผู้สูงอายุ, จังหวัดชลบุรี

ABSTRACT

This research aimed to: 1) study the quality of life of older adults in Ko Chan Subdistrict Municipality, Chonburi Province; and 2) examine policy-related factors associated with the quality of life of older adults in Ko Chan Subdistrict Municipality, Chonburi Province. This study employed

* Received 6 February 2026; Revised 11 March 2026; Accepted 16 March 2026

a quantitative cross-sectional research design. The sample consisted of 230 older adults aged 60 years and above who had lived in the Ko Chan subdistrict municipality for at least one year. The sample size was determined using Taro Yamane's table. The research instrument was a questionnaire. Data were analyzed using statistical software with descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The results of the study revealed that: 1) the overall quality of life of older adults in Ko Chan Subdistrict Municipality, Chonburi Province, was at a high level. When considering each dimension, the health, environmental, and social aspects had the highest mean scores. 2) The policy-related factors associated with the quality of life of older adults were also at a high level overall. When considered by aspect, health promotion activities and personnel factors had the highest mean scores, followed by educational activities, occupational activities, and social activities. The findings also indicated that health promotion activities, support from relevant personnel, and the participation of families, communities, and government agencies play an important role in improving the quality of life of older adults in the area. Therefore, relevant agencies should continuously promote and develop policies and activities that correspond to the needs of older adults so that they can live with dignity, stability, and a good quality of life in society.

Keywords: Quality of Life, Older Adults, Chonburi Province

บทนำ

ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากร ได้แก่ อัตราการเกิดที่ลดลงและอายุขัยเฉลี่ยที่ยืนยาวขึ้น ส่งผลให้สัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผู้สูงอายุเป็นประชากรกลุ่มหนึ่งที่มีความสำคัญต่อโครงสร้างประชากรและการพัฒนาสังคมของประเทศ องค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) กำหนดให้ประเทศที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 หรืออายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 7 ของประชากรทั้งหมด ถือว่าเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยโครงสร้างตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 และคาดว่าจะก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ในช่วงปี พ.ศ. 2574–2579 (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2563) การเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม ระบบสาธารณสุข และโครงสร้างครอบครัว โดยเฉพาะภาระค่าใช้จ่ายด้านสวัสดิการและการรักษาพยาบาล การขาดแคลนแรงงานวัยทำงาน และความต้องการบริการสุขภาพที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ ผู้สูงอายุจำนวนไม่น้อยยังประสบปัญหาสุขภาพเรื้อรัง รายได้ไม่เพียงพอ และความโดดเดี่ยวทางสังคม ซึ่งล้วนส่งผลต่อคุณภาพชีวิตโดยรวม (กระทรวงสาธารณสุข, 2564)

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเป็นประเด็นสำคัญที่ภาครัฐให้ความสำคัญ โดยมีนโยบายส่งเสริมสวัสดิการและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่าและมีศักดิ์ศรี การพัฒนาคุณภาพชีวิตดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการกระจายอำนาจสู่การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมุ่งให้หน่วยงานในพื้นที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึงและเหมาะสม นอกจากนี้ การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุยังควรมุ่งเน้นในหลายด้าน ได้แก่ การส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวและ

ชุมชน รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีความสุขในชีวิต และยังคงมีบทบาทในการมีส่วนร่วมต่อครอบครัว ชุมชน และสังคม (สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ, 2562) แม้ว่ารัฐบาลจะมีนโยบายและมาตรการด้านการดูแลผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง แต่ในระดับพื้นที่ยังคงพบข้อจำกัดด้านการเข้าถึงบริการสุขภาพ ความมั่นคงทางรายได้ การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ และความรู้ในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ (กรมอนามัย, 2562)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนและสามารถดำเนินนโยบาย โครงการ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนได้อย่างเหมาะสม เทศบาลตำบลเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี เป็นพื้นที่ที่มีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและการย้ายถิ่นของแรงงานวัยทำงานไปประกอบอาชีพในเขตเมือง ส่งผลให้ผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งต้องดำรงชีวิตตามลำพังหรืออยู่กับคู่สมรสในวัยเดียวกันมากขึ้น สถานการณ์ดังกล่าวทำให้ผู้สูงอายุบางส่วนเผชิญกับปัญหาด้านสุขภาพเรื้อรัง เช่น ความดันโลหิตสูง เบาหวาน และโรคข้อเสื่อม รวมถึงปัญหาด้านสังคมและเศรษฐกิจ เช่น การขาดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม รายได้จำกัด และการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพที่ไม่ทั่วถึง แม้ว่าหน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีการดำเนินโครงการและกิจกรรมเพื่อดูแลผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ การเยี่ยมบ้าน และการสนับสนุนสวัสดิการพื้นฐาน แต่ยังคงมีข้อจำกัดด้านทรัพยากร บุคลากร และการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่ยังไม่ครอบคลุมและไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ (เทศบาลตำบลเกาะจันทร์, 2569) จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี เพื่อทำความเข้าใจสถานการณ์ ปัญหา และความต้องการของผู้สูงอายุในระดับพื้นที่อย่างรอบด้าน ผลการศึกษาจะช่วยให้ทราบถึงระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ รวมทั้งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย วางแผน และพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข มีศักดิ์ศรี และมีส่วนร่วมในสังคมได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านนโยบายที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี

ระเบียบวิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเกาะจันทร์ มีการใช้ชีวิตในชุมชนอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 519 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ซึ่งอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเกาะจันทร์ มีการใช้ชีวิตในชุมชนอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 1 ปี จำนวน 230 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการใช้สูตรคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และให้ค่าคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลการรับรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด ฯ จำแนกเป็นรายด้าน

หมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลเกาะจันทร์	จำนวนประชากรผู้สูงอายุ ทั้งหมด	กลุ่มตัวอย่าง
หมู่ที่ 1 เกาะจันทร์	239 คน	106 คน
หมู่ที่ 14 หนองหูช้าง	280 คน	124 คน
รวม	519 คน	230 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 4 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม (Check List) ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านนโยบายที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลตำบลเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี (ใช้มาตราส่วน Likert 5 ระดับ) แบบสอบถามจำนวน 20 ข้อ ตอนที่ 3 คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลตำบลเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี (ใช้มาตราส่วน Likert 5 ระดับ) แบบสอบถามจำนวน 40 ข้อ โดยได้รับการประเมินความสอดคล้องจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน โดยมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) ของแบบสอบถามรายข้ออยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ Cronbach's Alpha ของแบบสอบถามรายมิติตอนที่ 2 แบบสอบถาม 20 ข้อ เท่ากับ 0.87 ตอนที่ 3 แบบสอบถาม 40 ข้อ เท่ากับ 0.89 และทั้งฉบับ 60 ข้อ เท่ากับ 0.87 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.80 (Lee J. Cronbach, 1990) ดังนั้นจึงสามารถนำไปเก็บข้อมูลได้จริง

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขออนุญาตเก็บข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้จัดทำหนังสือขออนุญาตเพื่อขอเข้าเก็บรวบรวมข้อมูล จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี เพื่อให้การเก็บข้อมูลดำเนินไปอย่างถูกต้องตามขั้นตอน

3.2 เตรียมเครื่องมือวิจัยและอธิบายวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้จัดเตรียมแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ พร้อมอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการตอบแบบสอบถาม และการเก็บรักษาความลับของข้อมูลส่วนบุคคล แก่ผู้ให้ข้อมูลอย่างชัดเจน เพื่อสร้างความเข้าใจและความยินยอม (Informed Consent)

3.3 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่กำหนด ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุตามเกณฑ์ที่กำหนด เช่น มีอายุ 60 ปีขึ้นไป อาศัยอยู่ในเขตอำเภอเกาะจันทร์ และสามารถให้ข้อมูลด้วยตนเองหรือมีผู้ช่วยอ่านแบบสอบถามให้

3.4 แจกและอธิบายแบบสอบถามแก่ผู้ตอบ ผู้วิจัยได้มอบแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างแบบรายบุคคล โดยอธิบายวิธีการตอบ และให้เวลาในการพิจารณาคำถามอย่างเพียงพอ กรณีผู้สูงอายุที่ไม่สามารถอ่านได้ ผู้วิจัยหรือผู้ช่วยวิจัยได้ช่วยอ่านคำถามโดยไม่ชี้นำคำตอบ

3.5 รวบรวมแบบสอบถามที่กรอกเสร็จเรียบร้อยแล้ว เมื่อผู้สูงอายุตอบแบบสอบถามเสร็จแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลในเบื้องต้น หากพบว่ามีข้อมูลตกหล่น จะขอให้ผู้ตอบช่วยเติมข้อมูลเพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

3.6 ตรวจสอบและคัดกรองข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 230 ชุด หากพบชุดที่ตอบไม่ครบถ้วนหรือไม่สอดคล้องกับเกณฑ์ จะคัดออกก่อนนำเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล

3.7 นำข้อมูลเข้าสู่โปรแกรม SPSS เพื่อวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการป้อนข้อมูลจากแบบสอบถามลงในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS for Windows) เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามสถิติที่กำหนด ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ One-Way ANOVA และการทดสอบสมมติฐานอื่น ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการแจกแจงข้อมูลลักษณะประชากร เช่น เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพปัจจุบันและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้ในการอธิบายค่ากลางของข้อมูลในแต่ละตัวแปร และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้เพื่อแสดงการกระจายตัวของข้อมูลจากค่าเฉลี่ย เพื่อพิจารณาความสม่ำเสมอหรือความหลากหลายของความคิดเห็น

ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การแปลความหมาย โดยใช้คะแนนเฉลี่ยเกณฑ์ในการวัดดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
4.21 - 5.00	ระดับมากที่สุด
3.41 - 4.20	ระดับมาก
2.61 - 3.40	ระดับปานกลาง
1.81 - 2.60	ระดับน้อย
1.00 - 1.80	ระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

4.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านนโยบายที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ได้แก่ปัจจัยด้านด้านการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสุขภาพ ปัจจัยด้านการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสังคม ปัจจัยด้านการส่งเสริมกิจกรรมด้านอาชีพ ปัจจัยด้านการส่งเสริมกิจกรรมด้านการศึกษา ทั้งโดยรวม และรายด้านโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านนโยบายที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ทั้งโดยรวม และรายด้าน

ปัจจัยด้านนโยบายที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ปัจจัยด้านด้านการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสุขภาพ	4.05	0.65	มาก	1
2. ปัจจัยด้านการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสังคม	3.96	0.70	มาก	4
3. ปัจจัยด้านการส่งเสริมกิจกรรมด้านอาชีพ	3.97	0.68	มาก	3
4. ปัจจัยด้านการส่งเสริมกิจกรรมด้านการศึกษา	4.00	0.67	มาก	2
รวม	4.00	0.68	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นของผู้สูงอายุเกี่ยวกับปัจจัยด้านนโยบายที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ พบว่า ปัจจัยด้านการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสุขภาพ ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.65) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมกิจกรรมด้านการศึกษา ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.67) ปัจจัยด้านการส่งเสริมกิจกรรมด้านอาชีพ ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 0.68) ส่วนปัจจัยด้านการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสังคม ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.70) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับนโยบาย

และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพมากที่สุด เนื่องจากสุขภาพที่แข็งแรงเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพและความสามารถในการพึ่งพาตนเอง

ตารางที่ 3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลตำบลเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี ทั้งโดยรวมและรายด้าน

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านสุขภาพ	4.04	0.67	มาก	1
2. ด้านสิ่งแวดล้อม	4.04	0.67	มาก	1
3. ด้านสังคม	4.04	0.67	มาก	1
4. ด้านเศรษฐกิจ	3.96	0.76	มาก	3
5. ด้านการศึกษา	3.84	0.70	มาก	6
6. ด้านข้อมูลข่าวสาร	3.88	0.69	มาก	5
7. ด้านความมั่นคงในชีวิต	3.93	0.69	มาก	4
8. ด้านอารมณ์	4.02	0.67	มาก	2
รวม	3.94	0.69	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า ความคิดเห็นของผู้สูงอายุเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลตำบลเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้พบว่า ด้านสุขภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคม ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.67) รองลงมาคือ ด้านอารมณ์ ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.67) ส่วนด้านการศึกษา ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.70) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าผู้สูงอายุมีสุขภาพที่เหมาะสม ได้อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิต และได้รับการยอมรับรวมทั้งการมีส่วนร่วมในสังคมอย่างเหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยด้านนโยบายที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ปัจจัยด้านการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสุขภาพ รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมกิจกรรมด้านการศึกษา ปัจจัยด้านการส่งเสริมกิจกรรมด้านอาชีพ และปัจจัยด้านการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสังคมตามลำดับ

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลตำบลเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านสุขภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคม รองลงมาคือ ด้านอารมณ์ ด้านเศรษฐกิจ ด้านความมั่นคงในชีวิต ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านการศึกษาตามลำดับ

2. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเกาะจันทร์ อำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

2.1 จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1

2.1.1 คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านสุขภาพ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านสังคม รองลงมาคือ ด้านอารมณ์ ด้านเศรษฐกิจ

ด้านความมั่นคงในชีวิต ด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านการศึกษาตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมสุขภาพและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการจัดบริการด้านสาธารณสุข การตรวจสุขภาพประจำปี การส่งเสริมกิจกรรมออกกำลังกาย และการให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเอง ซึ่งช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมของชุมชนยังเอื้อต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ ทั้งในด้านความปลอดภัยของที่อยู่อาศัย การเข้าถึงบริการสาธารณสุข และสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานในชุมชน เช่น สถานที่ออกกำลังกายหรือพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมร่วมกัน จึงทำให้ผู้สูงอายุสามารถใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างสะดวกและปลอดภัยมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกัน ผู้สูงอายุในพื้นที่ยังมีความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัวและชุมชน โดยได้รับการดูแลเอาใจใส่จากบุตรหลาน ญาติพี่น้อง และเพื่อนบ้าน รวมทั้งมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมที่จัดขึ้นโดยชุมชนหรือหน่วยงานในพื้นที่ เช่น กิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ การทำบุญหรือกิจกรรมทางศาสนา และกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพต่าง ๆ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ช่วยให้ผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกมีคุณค่า มีความภาคภูมิใจในตนเอง และลดความรู้สึกโดดเดี่ยว อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะมีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ยังมีพบว่าผู้สูงอายุบางส่วนมีรายได้จำกัด ต้องพึ่งพาเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุหรือการสนับสนุนจากบุตรหลาน อีกทั้งอาจมีข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยี และโอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพชีวิตในด้านดังกล่าวยังจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง มีศักดิ์ศรี และมีคุณภาพชีวิตที่ดีในทุกมิติ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ World Health Organization (1996) อธิบายว่าคุณภาพชีวิตของบุคคลเป็นการรับรู้ของบุคคลต่อสถานะชีวิตของตนเองภายใต้บริบทของวัฒนธรรม ระบบคุณค่า และสภาพแวดล้อมที่อาศัยอยู่ โดยครอบคลุมทั้งด้านสุขภาพร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐกิต บัญมา, บัณฑิตา แม้นเมฆ และเฉลิมพล วงษ์สวัสดิ์ (2567) ที่ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแพรกษาใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแพรกษาใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการรักษาพยาบาลด้านการเป็นสมาชิกกลุ่มด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารและด้านการเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวรัตน์ ปัญจนทรัพย์ (2562) ที่ศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ต้องพึ่งพาตนเอง ในเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ต้องพึ่งพาตนเองใน เขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านที่อยู่อาศัย และสภาพแวดล้อม ด้านสังคม ด้านสุขภาพอนามัย ด้านรายได้ และด้านความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัว และชุมชน ในการส่งเสริมสุขภาพ การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และการสนับสนุนกิจกรรมทางสังคมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณค่า มีความมั่นคง และมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน

2.2 จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2

2.2.1 ผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรีที่ทำการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านนโยบายที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสุขภาพ และปัจจัยด้านบุคลากรรองลงมาคือ ปัจจัยด้านการส่งเสริมกิจกรรมด้านการศึกษา ปัจจัยด้านการส่งเสริมกิจกรรมด้านอาชีพ และปัจจัยด้านการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อสังคมตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก หน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นได้ให้ความสำคัญกับการกำหนดนโยบายและการดำเนินโครงการที่มุ่งเน้นการส่งเสริมสุขภาพและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมด้านสุขภาพ เช่น การออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ การตรวจสุขภาพประจำปี การให้คำแนะนำด้านโภชนาการ และการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเอง ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวช่วยให้ผู้สูงอายุมีความตระหนักในการดูแลสุขภาพของตนเองมากขึ้น ส่งผลให้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงและสามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมกับวัย นอกจากนี้ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) รวมถึงบุคลากรด้านสาธารณสุขและสังคมสงเคราะห์ มีบทบาทสำคัญในการให้คำแนะนำ การดูแล และการติดตามสุขภาพของผู้สูงอายุอย่างใกล้ชิด ตลอดจนการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในชุมชน ซึ่งช่วยให้ผู้สูงอายุรู้สึกได้รับการดูแลเอาใจใส่ และสามารถเข้าถึงบริการต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังพบว่ามีข้อจำกัดบางประการ เช่น โอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้สูงอายุ ความพร้อมด้านสุขภาพร่างกาย รวมถึงข้อจำกัดด้านทรัพยากรและงบประมาณในการดำเนินงานของหน่วยงานในพื้นที่ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุให้หลากหลายและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเอง มีส่วนร่วมในสังคม และดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณค่าและมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างยั่งยืน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ House (1981) อธิบายว่าการได้รับการสนับสนุนจากบุคคลหรือหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ครอบครัว เพื่อนบ้าน บุคลากรสาธารณสุข และเครือข่ายทางสังคม จะช่วยให้บุคคลสามารถปรับตัวต่อสถานการณ์ชีวิต ลดความเครียด และส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤทธิชัย ชาแสน (2564) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรหมานิคม จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัจจัยแรงสนับสนุนทางสังคมของผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอพรหมานิคม จังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่าการได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว ชุมชน และเครือข่ายทางสังคม มีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของผู้สูงอายุต่อเนื่อง นอกจากนี้ ผลการวิจัยครั้งนี้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัสมล บุตรวิเศษ และอุปวิฐฐา อินทรสาด (2564) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ พบว่า ความแข็งแรงของร่างกาย การมีสมาธิในการทำงาน ความพึงพอใจที่ได้ผูกมิตรกับคนอื่น และชีวิตความเป็นอยู่ภาพรวม ส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสภาพแวดล้อม ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านนโยบาย การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ บุคลากรในชุมชน รวมถึงเครือข่ายทางสังคม มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างรอบด้าน ซึ่งการดำเนินนโยบายและการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ จะช่วยส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรี มีความมั่นคง และมีคุณภาพชีวิตที่ดีในสังคมต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี ได้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญหลายประการ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

ประการแรก ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจำเป็นต้องดำเนินการอย่างบูรณาการในหลายมิติ ได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเศรษฐกิจ โดยพบว่าการส่งเสริมสุขภาพ การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และการสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ประการที่สอง นโยบายและการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ การสนับสนุนบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และการส่งเสริมกิจกรรมด้านการศึกษา อาชีพ และสังคม ซึ่งช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองและมีส่วนร่วมในชุมชนได้อย่างเหมาะสม

ประการสุดท้าย เครือข่ายความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ เป็นกลไกสำคัญในการสนับสนุนและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในชุมชน เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และเครือข่ายทางสังคมต่าง ๆ สามารถช่วยเสริมสร้างระบบการดูแลผู้สูงอายุที่มีประสิทธิภาพ และตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการปฏิบัติ

1.1 เทศบาลตำบลเกาะจันทร์ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมกิจกรรมด้านสุขภาพของผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดกิจกรรมออกกำลังกาย การตรวจสุขภาพประจำปี และการให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเอง เพื่อช่วยให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง ลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรค และสามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมตามวัย

1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้มีส่วนร่วมในสังคมมากขึ้น เช่น กิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ กิจกรรมด้านการเรียนรู้ และกิจกรรมด้านอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้สูงอายุ เพื่อช่วยให้ผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ลดความรู้สึกโดดเดี่ยว และสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

1.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรพัฒนาระบบการดูแลและสนับสนุนผู้สูงอายุโดยอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดเครือข่ายการดูแลผู้สูงอายุที่มีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเพิ่มเติม เช่น ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสุขภาพจิต หรือการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสามารถอธิบายคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้อย่างรอบด้านมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรขยายขอบเขตพื้นที่การศึกษาไปยังพื้นที่อื่น ๆ หรือเปรียบเทียบระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่ง เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบผลการศึกษาและนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในบริบทพื้นที่ที่แตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม

2.3 ควรใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่มกับผู้สูงอายุและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปัญหา ความต้องการ และแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้อย่างชัดเจนและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- James S. House. (1981). *Work Stress and Social Support*. Addison-Wesley Publishing Company.
Lee J. Cronbach. (1990). *Essentials of psychological testing (5th ed.)*. New York: Harper & Row.

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2563). *คู่มือการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชุมชน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กรมอนามัย. (2562). *แนวทางการจัดบริการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในระดับตำบล*. กรุงเทพฯ: กระทรวงสาธารณสุข.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2564). *แนวทางการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชน*. เรียกใช้เมื่อ 20 มกราคม 2569 จาก <https://anamai.moph.go.th>.
- ณัฐกิต บัญมาก, บัณฑิตา แม้นเมฆ และเฉลิมพล วงษ์สวัสดิ์. (2567). การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองแพรกษาใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ. *วารสารการพัฒนาเชิงพื้นที่และนโยบาย*, 2(3), 14–26.
- เทศบาลตำบลเกาะจันทร์. (2569). *รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุและการดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ*. เรียกใช้เมื่อ 20 มกราคม 2569 จาก <http://www.kochanmunic.go.th>
- นวรรตน์ ปัญจนทรัพย์. (2562). การพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ต้องพึ่งพาตนเอง ในเขตอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี. ใน *การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 8 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 4*. 26 เมษายน 2563 (หน้า 89-99). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- นัสมล บุตรวิเศษ และอุปรีษฐา อินทรสาด. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ใน *(รายงานการวิจัย)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- ฤทธิชัย ชาแสน. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตพื้นที่อำเภอพรหมานิคม จังหวัดสกลนคร. ใน *(วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต)*. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ. (2562). *รายงานสถานการณ์ระบบสุขภาพและข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อรองรับสังคมสูงวัย*. นนทบุรี: สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ.
- Taro Yamane. (1973). *Statistics: An introductory analysis (3rd ed.)*. New York: Harper & Row.
- World Health Organization. (1996). WHOQOL-BREF: Introduction, administration, scoring and generic version of the assessment. Geneva: WHO.